

УДК 911.2:061.1(477.83-25)

ЛЬВІВСЬКИЙ ЛАНДШАФТОЗНАВЧИЙ ЦЕНТР: ІСТОРІЯ, НАПРЯМИ ДОСЛІДЖЕНЬ, ШКОЛИ, ПЕРСОНАЛІЇ

Сергій Міхелі

*Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова,
вул. Пирогова, 9, 01601 м. Київ, Україна,
e-mail: miheli1950@ukr.net*

Розглянуті питання формування центру ландшафтознавчих досліджень у Львові. Виявлені основні напрями ландшафтознавчих досліджень, що ним проводяться. Наведена оцінка колективного і персонального наукового доробку львівських ландшафтознавців, визначена їхня роль у розвитку українського ландшафтознавства.

Ключові слова: ландшафтознавчі дослідження, ландшафтознавчий центр, ландшафтознавча школа, українське ландшафтознавство.

Постановка проблеми. Наукові ландшафтознавчі центри є важливим рушійним чинником розвитку ландшафтознавства в Україні. Одним із них є Львівський ландшафтознавчий центр, що об'єднує науковців Львівського національного університету імені Івана Франка і багатьох інших навчальних закладів, які досліджують закономірності формування, територіальне організування, динаміку, розвиток і природно-ресурсний потенціал ландшафтних комплексів Львівщини та низки інших західних областей України. Вивчення історії становлення, структури і персоналії центру є актуальною науковою проблемою, розв'язання якої дасть змогу отримати уявлення про науковий доробок львівських ландшафтознавців та оцінити їхню роль і значення для вітчизняної географічної науки.

Аналіз останніх публікацій і постановка завдання. Спеціальні дослідження цієї теми проводили львівські ландшафтознавці: проф. С. І. Кукурудза (у співавторстві з київським проф. В. М. Пашенком написав низку статей, присвячених життєвому і творчому шляху видатного українського геоморфолога і ландшафтознавця проф. К. І. Геренчука) (С. І. Кукурудза, 2000, 2004; С. І. Кукурудза, В. М. Пашенко, 2004); проф. А. В. Мельник також сам і у співавторстві із колегами описав історію та основні напрями досліджень кафедри фізичної географії Львівського університету і Львівської школи ландшафтознавства (А. Мельник, Б. Муха, О. Федірко, 2003; А. Мельник, Б. Муха, Ю. Феленчак, 2004; А. Мельник, Б. Муха, 2004). Проф. В. М. Петлін надав характеристику ролі і значення проф. Г. П. Міллера у Львівській школі ландшафтознавства (В. М. Петлін, 2004, 2009). Ми пропонуємо власний погляд (погляд “з боку”) на історію розвитку і сучасний стан львівського центру ландшафтознавчих досліджень, а головним завданням дослідження вважаємо аналіз, узагальнення і систематизацію наукового доробку одного з перших і найпотужніших наукових географічних центрів України за допомогою критичного аналізу літературних першоджерел.

Матеріали і методи. Для виконання поставлених завдань і отримання достовірних результатів використані загальнонаукові (аналізу і синтезу, узагальнення і систематизації) і конкретноюнаукові (критичний аналіз інформаційних джерел, контент-аналіз, проблемна хронологізація та персоналізація, бібліометричний аналіз) методи дослідження. Критичний аналіз інформаційних джерел, методи узагальнення і систематизації його результатів використані для виявлення основних напрямів досліджень львівських ландшафтознавців, а контент-аналіз, метод проблемної хронологізації і персоналізації, бібліометричний аналіз – з метою оцінення значимості колективного і персонального доробку львівського ландшафтознавчого центру для вітчизняної географічної науки. Кількісними показниками ефективності наукових досліджень центру стали річна і загальна, персональна і колективна кількість публікацій ландшафтознавчого спрямування, кількість бібліографічних посилань. Інформаційну базу створено на підставі вітчизняних, переважно паперових, періодичних і неперіодичних видань: монографії, збірники наукових праць, журнали, автореферати дисертацій, матеріали наукових конференцій, навчальні посібники тощо.

Виклад основного матеріалу. Хронологічно-проблемний аналіз ландшафтознавчого доробку науковців географічного факультету Львівського національного університету і низки інших навчальних закладів Львова, що згодом будуть названі, дав змогу виділити у процесі розвитку Львівського центру ландшафтознавчих досліджень такі етапи.

Перший етап (1954–1960 рр.). Відлік існування центру можна вести з 1954 р., від часу появи в університеті К. І. Геренчука, котрий завідував кафедрою фізичної географії Львівського університету з 1954 по 1974 рр., а потім працював професором цієї ж кафедри до дня своєї смерті в 1984 р. Перша ландшафтознавча стаття К. І. Геренчука (“Природний ландшафт Прикарпаття і шляхи його перетворення”) була опублікована в 1953 р. ще під час його роботи у Чернівецькому університеті. Перша ландшафтознавча стаття львівського періоду його життя “Досвід типологічної класифікації Прикарпатських ландшафтів” вийшла у 1955 р. В 1956 р. він опублікував у “Відомостях Всесоюзного географічного товариства” статтю “Про морфологічну структуру географічного ландшафту”, яка вивела його у лідери радянського ландшафтознавства. У тому ж 1956 р. у Львові відбулася Друга всесоюзна нарада з ландшафтознавства, яка стала потужним рушійним чинником розвитку ландшафтознавства в Україні. На нараді К. І. Геренчук виступив з доповіддю “Питання середньомасштабного картографування ландшафтів”, яка визначила один з основних напрямів досліджень львівських ландшафтознавців. Українське ландшафтознавство репрезентоване також доповідями львівських географів Г. А. Зільбера (“До історії розвитку історії ландшафтів південно-західної частини Волино-Подолі”), С. Л. Луцького (“Роль діяльності людини в формуванні і зовнішнього обліку сучасних ландшафтів західних областей УРСР”), М. Д. Орла (“Досвід типологічної класифікації ландшафтів Волинського Полісся”), П. М. Цися (“Про фізико-географічне районування і ландшафтне картування західних областей Української РСР”), що дає змогу стверджувати, що саме Львівський університет став першим центром ландшафтознавчих досліджень на теренах України. Іншими напрямками досліджень центру стало ландшафтне (фізико-географічне) районування (К. І. Геренчук, 1957, 1959) і ландшафтознавче оцінення земель (К. І. Геренчук, 1960).

Другий етап (1961–1970 рр.). У 1961 р. К. І. Геренчук у співавторстві зі своїм учнем Г. П. Міллером опублікував статтю “Про закономірності висотної структури ландшафтів у Радянських Карпатах”, яка, на наш погляд, започаткувала новий напрям досліджень

Львівського ландшафтознавчого центру – гірського ландшафтознавства, і може вважатися початком другого етапу в історії його розвитку. Заради справедливості треба відзначити, що перша публікація на цю тематику належать відомому львівському геоморфологу П. М. Цисю (“Про морфологічну структуру гірських ландшафтів (на прикладі радянських Карпат)”, 1958). Але саме Г. П. Міллер сформував дослідження гірських ландшафтів як окремих і провідний напрям досліджень львівських ландшафтознавців.

У 1960 роки кандидатські дисертації під науковим керівництвом К. І. Геренчука захистили П. В. Климович (“Структура ландшафтів Волинського Полісся і питання їх раціонального використання”, 1963), Г. П. Міллер (“Структура, генезис і питання раціонального використання ландшафту Чорногори в Українських Карпатах”, 1963), Я. Р. Дорфман (“Ландшафтно-географічна характеристика міста Чернівці та його приміського району”, 1966), О. Г. Топчієв (“Географічні основи земельного кадастру гірських районів (на прикладі Українських Карпат)”, 1966), Г.-Л. Л. Проць-Кравчук (“Сезонна динаміка ландшафтів Львівської області”, 1967), С. В. Трохимчук (“Зміна ландшафту Стрийсько-Санської верховини в Українських Карпатах за історичний час”, 1968), що дає змогу стверджувати про створення у Львівському ландшафтознавчому центрі персональної ландшафтознавчої школи проф. К. І. Геренчука. Ця школа є моноконцептуальною, але багатопрофільною, що можна бачити з назви дисертаційних досліджень.

Сформувались і нові напрями досліджень. Міське ландшафтознавство, яке у Чернівецькому університеті започаткував Я. Р. Дорфман, у Львівському університеті розвивали К. І. Геренчук (“Міське ландшафтознавство, його зміст і завдання”, 1972), а згодом І. С. Круглов (“Історія, сучасний стан і перспективи освоєння природних територіальних комплексів міста Львова та околиць”, 1992). Динаміку ландшафтів після Г.-Л. Л. Проць-Кравчук вивели на новий рівень Г. П. Міллер і В. М. Петлін (1983, 1985). Історичне ландшафтознавство після С. В. Трохимчука розвивав П. І. Штойко (1986).

Вагому роль львівські ландшафтознавці відіграли й у фізико-географічному районуванні України. У монографії “Фізико-географічне районування Української РСР” (1968) ними описані чотири з шести фізико-географічних областей Західноукраїнської лісостепової провінції (К. І. Геренчук) і Українські Карпати (П. М. Цись у співавтор. з М. М. Койновим і М. М. Рибіним).

У 1969 р. К. І. Геренчук опублікував навчальний посібник “Основні проблеми фізичної географії”, що став першим посібником для вищої школи з фізичної географії і ландшафтознавства, написаним українською мовою, де докладно і вичерпно охарактеризовані принципи і методи фізико-географічного районування на ландшафтній основі, доступно пояснено сутність основних ландшафтознавчих понять, розкриті особливості морфологічної структури гірських ландшафтів, охарактеризовані наявні і перспективні методи ландшафтознавчих досліджень, проаналізовані прикладні питання ландшафтознавства.

Третій етап (1971–1980 рр.). 1970 роки пройшли під домінуванням комплексних фізико-географічних досліджень і ландшафтознавчого картографування західних областей України, що матеріалізувались в унікальній серії монографій “Природа західних областей України”. Натхненником, основним учасником і головним редактором усіх випусків серії був проф. К. І. Геренчук. У 1972 р. вийшла друком монографія “Природа Львівської області”, в 1973 р. – “Природа Івано-Франківської області”, в 1975 р. – “Природа Волинської області” і “Природа Рівненської області”, в 1978 р. – “Природа Чернівецької області”, в

1979 р. – “Природа Тернопільської області”, в 1980 р. – “Природа Хмельницької області”, в 1981 р. – “Природа Закарпатської області”, яка і завершила серію.

Проте найпомітнішою публікацією 1970 рр. стала монографія Г. П. Міллера “Ландшафтні дослідження гірських і передгірних територій” (1974), що стала одною із найбільш цитованих праць українських авторів за всю історію українського ландшафтознавства. У монографії докладно і дохідливо пояснені доволі складні і багатоаспектні питання теорії, методики й організування ландшафтознавчих досліджень. Особлива увага приділена системі прийомів польового дослідження і картографування морфологічних одиниць ландшафту, зовнішніх ознак динаміки ландшафтних комплексів, що дає змогу вийти на структурно-динамічний рівень пізнання без проведення дорогих і тривалих стаціонарних досліджень. Спеціальна увага приділена математичним методам аналізу морфологічної структури ландшафтів. Цей напрям досліджень став візитною карткою львівського ландшафтознавства.

Стаття “Методика визначення деяких параметрів морфологічної структури ландшафтів” за авторством К. І. Геренчука, І. К. Гораша та О. Г. Топчієва була опублікована в 1969 р. і привернула увагу не тільки українських, але і зарубіжних та російських вчених. На статтю посилались чеський географ Я. Демек у монографії “Теорія систем і вивчення ландшафту”, російські географи В. О. Ніколаєв у монографії “Проблеми регіонального ландшафтознавства” (1979) і Н. В. Фадєєва у монографії “Вивчення природних комплексів на основі картографічної моделі” (1979). Наступні публікації з цієї тематики виходили в світ, протягом 1970, 1972 і 1975 років.

Важливою віхою цих років став виступ К. І. Геренчука на III всесоюзному симпозиумі з теоретичних питань географії у Києві (1977) на тему “Географічні аксіоми і ландшафтні постулати”, в якій видатний вчений звернув увагу на необхідність аксіоматизації радянського ландшафтознавства, що дасть змогу “побудувати логічно струнку теорію і методику ландшафтних досліджень”. Автор визначив три аксіоми (безспірні положення, доведені всім попереднім досвідом науки) і п’ять постулатів (положень, що витікають з географічних аксіом і є достатньо достовірними), що і досі становлять концептуальний фундамент Львівської школи ландшафтознавства.

Теоретичне обґрунтування методики польових середньомасштабних ландшафтознавчих досліджень загалом завершили К. І. Геренчук і С. І. Кукурудза. Останній захистив під науковим керівництвом К. І. Геренчука кандидатську дисертацію “Теоретичні і методичні проблеми середньомасштабних ландшафтознавчих досліджень (на прикладі Волинської області)” (1979).

У 1980 р. докторську дисертацію “Ландшафтне дослідження гірських територій” захистив Г. П. Міллер, чим, по суті, завершив формування концепції гірського ландшафтознавства. Це надає підстави для визначення 1980 року як рубіжного між третім і четвертим етапами у розвитку Львівського ландшафтознавчого центру.

У 1980 р. Б. П. Мухомою була опублікована перша стаття про Розтоцький ландшафтно-геофізичний стаціонар. У цьому ж році він захистив кандидатську дисертацію “Теоретичні основи і методичні прийоми ландшафтних досліджень для осушувальних меліорацій (на прикладі рівнинної частини Львівської області)”, проте ландшафтно-геофізичні дослідження стаціонарними методами залишились основним напрямом наукових інтересів ученого.

Четвертий етап (1981–1990 рр.). На початку 1980 рр. проф. К. І. Геренчук знизив наукову активність і головною рушійною силою Львівського ландшафтознавчого центру

став його учень Г. П. Міллер. Разом зі своїм учнем В. М. Петліним він розгорнув нові для українського ландшафтознавства дослідження функціонування і динаміки природних і антропогенно-модифікованих ландшафтних комплексів в експедиційних, стаціонарних і напівстаціонарних умовах. Результати цих досліджень були заслухані на V з'їзді Географічного товариства Української РСР (1985) і VIII з'їзді Географічного товариства СРСР (1985), IX з'їзді Географічного товариства СРСР (1990). Найбільш відомими публікаціями з цієї тематики є навчальні посібники “Стаціонарні дослідження динаміки і розвитку ПТК” (1985) і “Дослідження динаміки і розвитку ПТК напівстаціонарними та експедиційними методами” (1985) за авторством Г. П. Міллера і В. М. Петліна. У 1989 р. В. М. Петлін захистив під науковим керівництвом проф. Г. П. Міллера кандидатську дисертацію “Динаміка і розвиток природних територіальних комплексів Чорногірського ландшафту”. Перед тим, у 1985 і 1988 рр., кандидатські дисертації ландшафтознавчого спрямування під керівництвом проф. Г. П. Міллера захистили Й. Галамбош (“Дослідження та оцінка природних територіальних комплексів з метою рекреаційного використання (на прикладі Українських Карпат і північної частини о. Черпель)” та О. М. Федірко “Ландшафтне дослідження лісопатологій (на прикладі Карпат)”, що дає підстави стверджувати про створення у Львівському ландшафтознавчому центрі персональної ландшафтознавчої школи проф. Г. П. Міллера. Основним напрямом досліджень школи залишалося гірське ландшафтознавство, проте нагальні потреби господарської практики зумовили появу не тільки природно-динамічних та антропогенно-динамічних, але й екологічних аспектів, які визначили нові пріоритети у плануванні науково-дослідних робіт центру. На VI з'їзді Географічного товариства УРСР у Києві Г. П. Міллер і В. М. Петлін виступили з доповіддю “Ландшафтно-екологічна експертиза”, проте основний масив публікацій львівських ландшафтознавців з цієї тематики припав на першу половину 1990 рр., тому відлік наступного етапу необхідно вести з 1991 р.

Б. П. Муха досліджував ландшафтно-геофізичні особливості Розточчя і Чорногори і склав дрібномасштабну (1 : 1 000 000) ландшафтну карту Львівської області для географічного атласу (1989).

У 1986 р. кандидатську дисертацію “Зміна ландшафтів Західного Поділля в XV–XX ст.” під науковим керівництвом проф. К. І. Геренчука захистив П. І. Штойко.

П'ятий етап (1991–2000 рр.). У 1991 р. кандидатську дисертацію “Ландшафтний моніторинг Карпат (на прикладі природних територіальних комплексів Івано-Франківської області)” захистив А. В. Мельник під науковим керівництвом проф. Г. П. Міллера. У 1990 рр. кандидатські дисертації під керівництвом Г. П. Міллера захистили такі відомі тепер львівські ландшафтознавці, як І. С. Круглов (1992), А. Л. Байцар (1994), М. М. Кукурудза (1994), П. М. Шубер (1994), О. Б. Загультська (1996). Але саме А. В. Мельник разом із Г. П. Міллером (до його передчасної смерті у 1994 р.), С. І. Кукурудзою і В. М. Петліним формували обличчя львівського ландшафтознавства наприкінці XX і початку XXI століть.

А. В. Мельник сформував у Львівському університеті екологічний напрям ландшафтознавчих досліджень, а згодом і персональну школу гірського екологічного ландшафтознавства. В 1993 р. він у співавторстві з Г. П. Міллером опублікував монографію “Ландшафтний моніторинг”, а в 1995 р. виступив з доповіддю “Про регіональний ландшафтно-екологічний моніторинг України” на VII з'їзді Українського географічного товариства. В 1997 р. опублікував монографію “Основи регіонального еколого-ландшафтознавчого аналізу”, в 1999 р. – монографію “Українські Карпати: еколого-ландшафтознавче дослідження”. Це було перше

монографічне узагальнення результатів ландшафтознавчого аналізу екологічних проблем регіону в Україні, в якому автор обґрунтував принципові відмінності ландшафтно-екологічного та еколого-ландшафтознавчого напрямів досліджень, охарактеризував концептуально-понятійні засади еколого-ландшафтознавчих досліджень. Предметом досліджень А. В. Мельника були екологічні проблеми гірських і передгірських територій, проте концептуальний апарат і методика їхнього аналізу та оцінення мали універсальний характер і викликали зацікавленість дослідників як гірських, так і рівнинних ландшафтів України. Монографія стала найбільш цитованою публікацією цього автора. В 2000 р. А. В. Мельник захистив докторську дисертацію “Еколого-ландшафтознавчий аналіз Українських Карпат”.

В. М. Петлін на цьому етапі досліджував питання визначення природно-ресурсного потенціалу (1991) і ландшафтно-екологічної експертизи гірських територій (1992), оптимізації заповідних територій (1995), але основну увагу приділяв закономірностям організування ландшафтних фацій. Перша публікація з цієї тематики з’явилася в 1988 р. (у співавт. з Г. П. Міллером). У 1998 р. він опублікував монографію “Закономірності організації ландшафтних фацій”, а в 1999 р. захистив докторську дисертацію “Закономірності організації ландшафтних фацій (оптимізація і конструктивне використання)”.

С. І. Кукурудза розробляв теорію і методику природоохоронного оцінення унікальних природних комплексів (1993), моніторингу геосистем (1994, 1995), антропогенної трансформації, екологічного стану і метризації ландшафтних систем (1995–2000). У 1999 р. під його науковим керівництвом кандидатську дисертацію “Антропогенна трансформація ландшафтних систем західної частини Волинського Полісся” захистила І. Б. Койнова. Відмітимо, що у 2001 р. також під керівництвом С. І. Кукурудзи кандидатську дисертацію “Екологічний стан агроландшафтів Подільського Побужжя та шляхи його оптимізації” захистив Ф. Я. Кіпчач, а в 2002 р. кандидатську дисертацію “Метризація екологічного стану ландшафтних систем (на прикладі НПП “Подільські Товтри”)” – М. Й. Рутинський. Тож є підстави стверджувати про формування проф. С. І. Кукурудзою персональної природоохоронно-ландшафтознавчої школи.

Важливою складовою центру на етапі екологізації ландшафтознавчих досліджень стали праці доц. І. М. Волошина. В 1991 р. він опублікував навчальний посібник “Польові екологічні дослідження і принципи складання екологічних карт”, в 1998 р. – “Ландшафтно-екологічні основи моніторингу”, в 2002 р. – “Основи екологічної експертизи”. В 1996 р. І. М. Волошин захистив докторську дисертацію “Ландшафтно-екологічні основи моніторингу (на прикладі еталонних гірських, рівнинних, урбанізованих екологічних полігонів)”.

І. С. Круглов, як вже згадувалось, захистив кандидатську дисертацію “Історія, сучасний стан і перспективи освоєння природних територіальних комплексів міста Львова та околиць” (1992) і розробив теоретичні засади і методику міської ландшафтно-екологічної інформаційної системи (І. С. Круглов, 1997, 1998; І. С. Круглов, О. С. Мкртчян, 2000).

Окремий, методичний, напрям досліджень – ландшафтна інтерпретація даних дистанційного знімання – створила О. Б. Загультська. Метод дешифрування матеріалів аерокосмічної зйомки використовують усі ландшафтознавчі центри України, але ніхто, крім О. Б. Загультської, не розробляє його методику. В 1996 р. вона захистила кандидатську дисертацію “Ландшафтна інтерпретація аерокосмічної інформації (на прикладі західних областей України)” і її вважають кращим фахівцем з цієї тематики.

Шостий етап (2001–2013 рр.). У перше десятиріччя XXI ст. склад Львівського ландшафтознавчого центру поповнили молоді кандидати наук, чиї дослідження розширили дослідницьку тематичну палітру львівських ландшафтознавців, але витримані у межах одного напрямку – екологічного ландшафтознавства. Є. А. Іванов захистив під науковим керівництвом проф. А. В. Мельника дисертацію “Еколого-ландшафтознавчий аналіз гірничопромислових територій (на прикладі Львівської області)” (2001), Ф. Я. Кіпчак і М. Я. Рутинський під науковим керівництвом проф. С. І. Кукурудзи – дисертації “Екологічний стан агроландшафтів Подільського Побужжя та шляхи його оптимізації” (2001) і “Метризація екологічного стану ландшафтних систем (на прикладі НПП “Подільські Товтри)”” (2002), О. С. Мкртчян під науковим керівництвом доц. І. С. Круглова – дисертацію “Ландшафтно-екологічні основи інтеграції даних в земельні інформаційні системи” (2006).

Проф. А. В. Мельник продовжив роботу над концепцією екологічного ландшафтознавства, про що свідчить його доповідь “Екологічне ландшафтознавство: об’єкт, предмет і завдання” на Міжнародній конференції “Ландшафтознавство: традиції та тенденції” (2004) у Львові. У 2010 р. під його науковим керівництвом захистила кандидатську дисертацію на тему “Структура, динаміка та оптимізація ландшафтів Центрального Поділля” й увійшла до складу Львівського ландшафтознавчого центру Л. Я. Костів.

Професор В. М. Петлін опублікував низку монографій, зміст яких охоплює велику кількість напрямів і які виводять Львівську ландшафтознавчу школу на новий теоретичний напрям: “Синергетика ландшафту” (2005), “Конструктивне ландшафтознавство” (2006), “Концепції сучасного ландшафтознавства” (2006), “Стратегія ландшафту” (2007), “Екологічні механізми організації природних територіальних систем” (2008), “Конструктивна географія” (2010), “Системна природнича географія” (2011).

Доцент Б. П. Муха склав середньомасштабну (1 : 200 000) ландшафтну карту Львівської області (2003), на яку сьогодні посилаються всі ландшафтознавці Львівщини, продовжив дослідження геофізичних властивостей ландшафтних геокомплексів на Розтоцькому ландшафтно-геохімічному стаціонарі (2008) і підготував кандидатів наук для Львівського національного (Б. І. Яворський, 2010) і Рівненського державного гуманітарного (В. О. Мартинюк, 2010) університетів.

Висновки. Короткий, більше організаційний, ніж концептуальний, аналіз історії розвитку, основних напрямів досліджень, наукових шкіл і персоналій Львівського ландшафтознавчого центру свідчить, що неформальний колектив ландшафтознавців географічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка є потужним науковим географічним центром з оптимальним за кваліфікацією і досвідом кадровим складом, різноманітною традиційною та інноваційною тематикою досліджень, загальноновизнаними науковими школами та непересічними особистостями.

Стаття надійшла до редакції 05.03.2014 р.

Доопрацьована 15.04.2014 р.

Прийнята до друку 26.06.2014 р.

THE LVIV CENTRE OF LANDSCAPE STUDIES: HISTORY, RESEARCH AREAS, SCHOOLS, INDIVIDUALS

Sergiy Miheli

*National Pedagogical Dragomanov University,
Pyrogova St., 9, UA –01601 Kyiv, Ukraine,
e-mail: miheli1950@ukr.net*

The paper deals with the formation of the center of research landscape in Lviv. Basic directions of researches of landscapes which he conducts are exposed. The assessment of collective and personal scientific achievements Lviv researches landscapes, their role is certain in development of Ukrainian science about a landscape.

Key words: landscape studies, center of landscape studies, school of landscapestudies, Ukrainian landscape science.

ЛЬВОВСКИЙ ЛАНДШАФТОВЕДЧЕСКИЙ ЦЕНТР: ИСТОРИЯ, НАПРАВЛЕНИЯ ИССЛЕДОВАНИЙ, ШКОЛЫ, ПЕРСОНАЛИИ

Сергей Михели

*Национальный педагогический университет имени М. П. Драгоманова,
ул. Пирогова, 9, 01601 г. Киев, Украина,
e-mail: miheli1950@ukr.net*

Рассмотрены вопросы формирования центра ландшафтоведческих исследований во Львове. Выявлены основные направления ландшафтоведческих исследований, которые им проводятся. Оценено коллективное и персональное научное наследие львовских ландшафтоведов, определена их роль в развитии украинского ландшафтоведения.

Ключевые слова: ландшафтоведческие исследования, ландшафтоведческий центр, ландшафтоведческая школа, украинское ландшафтоведение.